

UNUTARNJE TRŽIŠTE: OPĆA NAČELA

Unutarnje tržište područje je napretka i slobode koje omogućava pristup robi, uslugama, radnim mjestima, poslovnim mogućnostima i kulturnim bogatstvima. Potrebno je uložiti dodatan trud kako bi se postiglo daljnje produbljivanje jedinstvenog tržišta, od kojeg bi koristi imali potrošači u EU-u i poduzeća. Konkretnije, zahvaljujući digitalnom jedinstvenom tržištu stvaraju se nove mogućnosti za poticanje gospodarstva (preko e-trgovine) te istovremeno umanjuju administrativni postupci (preko e-uprave i digitalizacije javnih službi). Posljednja istraživanja upućuju na to da slobodno kretanje robe i usluga i zakonodavstvo u tom području godišnje stvaraju dobit od procijenjenih 985 milijardi EUR.

PРАВНА OSNOVA I CILJEVI

Članak 4. stavak 2. točka (a) te članci 26., 27., 114. i 115. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU). Zajedničko tržište, stvoreno Ugovorom iz Rima 1958., trebalo je ukloniti trgovinske prepreke među državama članicama u cilju povećanja gospodarskog napretka i doprinosa „još većem zajedništvu europskih naroda”. Jedinstvenim europskim aktom iz 1986. u Ugovor o Europskoj ekonomskoj zajednici uvršten je cilj uspostave unutarnjeg tržišta, definirajući ga kao „područje bez unutarnjih granica u kojem se jamči slobodno kretanje roba, osoba, usluga i kapitala”.

POSTIGNUĆA

A. Zajedničko tržište 1958.

Zajedničko tržište kao glavni cilj Ugovora iz Rima postignuto je 1968. ostvarenjem carinske unije, ukidanjem kvota, slobodnim kretanjem građana i radnika te općim uvođenjem poreza na dodanu vrijednost (PDV) 1970., što je dovelo do određenog stupnja poreznog usklađivanja. Međutim, sloboda trgovine robom i uslugama te sloboda poslovnog nastana i dalje su ostale ograničene zbog stalnih nekonkurentnih praksi koje su nametnule javne vlasti.

B. Pokretanje unutarnjeg tržišta 1980. i Jedinstveni europski akt

Nedostatak napretka pri uspostavi zajedničkog tržišta u velikoj se mjeri pripisuje izboru pretjerano detaljne metode usklađivanja zakonodavstva i pravilu da Vijeće jednoglasno donosi odluke. Politička rasprava navela je EEZ sredinom 1980-ih da razmotri temeljitiji pristup cilju uklanjanja prepreka trgovini: unutarnje tržište.

Jedinstveni europski akt stupio je na snagu 1. srpnja 1987., a 31. prosinca 1992. određen je kao točan rok za ostvarenje unutarnjeg tržišta. Uvođenjem sustava

glasovanja kvalificiranom većinom za zajedničke carinske tarife, slobodno pružanje usluga, slobodu kretanja kapitala i usklađivanje nacionalnog zakonodavstva također su ojačani mehanizmi donošenja odluka. Prije isteka roka usvojeno je više od 90 % zakonodavnih projekata navedenih u Bijeloj knjizi iz 1985., uglavnom kvalificiranom većinom glasova.

C. Prema podijeljenoj odgovornosti radi ostvarenja unutarnjeg tržišta

Unutarnje tržište snažno je doprinijelo napretku i integraciji gospodarstva EU-a. Nova strategija unutarnjeg tržišta za razdoblje od 2003. do 2010. usredotočila se na potrebu olakšavanja slobodnog kretanja robe, integriranja tržišta usluga, smanjenja utjecaja poreznih prepreka te pojednostavljenja regulatornog okruženja. Znatan napredak ostvaren je otvaranjem tržišta prijevoznih, telekomunikacijskih, plinskih i poštanskih usluga te usluga u vezi s električnom energijom.

Komisija je u komunikaciji naslovljenoj „Bolje upravljanje jedinstvenim tržištem” ([COM\(2012\)0259](#)) predložila horizontalne mjere poput inzistiranja na jasnim uredbama koje će se jednostavno provoditi, boljeg korištenja postojećih informatičkih alata kako bi se sudionicima omogućilo ostvarivanje njihovih prava u vezi s jedinstvenim tržištem te otvaranja nacionalnih centara u svrhu praćenja funkcioniranja jedinstvenog tržišta. Praćenje je sastavni dio godišnjih izvješća o integraciji jedinstvenog tržišta u kontekstu procesa europskog semestra.

D. Ponovno pokretanje unutarnjeg tržišta 2010.

Kako bi se europskom jedinstvenom tržištu još jednom dao zamah i kako bi u središte politike o jedinstvenom tržištu dospjeli javnost, potrošači i MSP-ovi, Komisija je u listopadu 2010. objavila komunikaciju pod nazivom „Prema aktu o jedinstvenom tržištu” ([COM\(2010\)0608](#)). Predstavljen je niz mjera za poticanje gospodarstva EU-a i otvaranja radnih mjesta, što je za posljedicu imalo ambiciozniju politiku jedinstvenog tržišta.

U listopadu 2012. Komisija je predstavila Akt o jedinstvenom tržištu II ([COM\(2012\)0573](#)), u svrhu daljnjeg razvoja jedinstvenog tržišta i iskorištavanja njegova neiskorištena potencijala kao mehanizma za rast. Aktom se donosi 12 ključnih aktivnosti koje institucije EU-a moraju hitno provesti. Te aktivnosti usredotočene su na četiri glavna pokretača za rast, zapošljavanje i povjerenje, a to su: 1. integrirane mreže, 2. prekogranična mobilnost građana i poslovnih subjekata, 3. digitalna ekonomija i 4. mjere kojima se jačaju kohezija i pogodnosti za potrošače.

Akt o jedinstvenom tržištu II nastavlja se na izvorni niz mjera koje je predstavila Komisija, Akt o jedinstvenom tržištu I, i sadrži sljedeće aktivnosti kojima je cilj potpuno i bolje integrirano jedinstveno tržište:

- poslovnu mobilnost (npr. uvođenje odredbi u svrhu mobilizacije dugoročnih ulaganja, moderniziranje stečajnih postupaka te stvaranje okruženja koje nudi drugu priliku neuspjelim poduzetnicima);
- digitalnu ekonomiju (kao korak prema ostvarenju jedinstvenog digitalnog tržišta do 2015. Komisija predlaže da e-trgovinu u EU-u treba promicati pojednostavljenim korištenjem platnim uslugama koje trebaju biti pouzdanije i konkurentnije; potrebno je pozabaviti se ključnim uzrocima nedostatka ulaganja u brze širokopojasne

mreže i omogućiti da elektroničko izdavanje računa postane standardna praksa u postupcima javne nabave);

- povjerenje potrošača (npr. uvođenje mjera za jamčenje širokog pristupa bankovnim računima, kao i transparentne i usporedive naknade bankovnih računa te jednostavniji način promjene bankovnih računa).

Komisija je sve ključne zakonodavne prijedloge u vezi s Aktom o jedinstvenom tržištu II trebala predstaviti do proljeća 2013., a nezakonodavne prijedloge do kraja 2013. Parlament i Vijeće bili su pozvani da zakonodavne prijedloge prioriteto usvoje. Ostvareni napredak predstavljen je u studiji naslovljenoj „[Akt o jedinstvenom tržištu: trenutačno stanje](#)”^[1].

Komisija je 28. listopada 2015. objavila komunikaciju naslovljenu „Poboljšanje jedinstvenog tržišta: više prilika za ljude i poduzeća” ([COM\(2015\)0550](#)), u kojoj je naglasak bio na jamčenju praktičnih koristi za građane u svakodnevnom životu i na stvaranju dodatnih prilika za potrošače, stručnjake i poduzeća. Time se nadopunjuju nastojanja Komisije za poticanjem ulaganja, korištenjem prilika koje pruža jedinstveno digitalno tržište i povećanjem konkurentnosti i pristupa financijskim sredstvima. Cilj strategije bio je i osigurati dobro funkcioniranje unutarnjeg tržišta u području energetike te promicati i olakšavati mobilnost radnika uz istodobno sprečavanje zloupotrebe pravila.

Trenutačno je jedan od najvećih izazova za razvijanje unutarnjeg tržišta primjena njegove digitalne sastavnice. Komisija je u svibnju 2015. donijela Strategiju o jedinstvenom digitalnom tržištu ([COM\(2015\)0192](#)) u kojoj je utvrđen intenzivan program zakonodavnog rada za izgradnju europskoga digitalnoga gospodarstva, koja je zaključena u osmom zakonodavnom sazivu Europskog parlamenta.

ULOGA EUROPSKOG PARLAMENTA

Europski parlament bio je pokretačka snaga u procesu koji je doveo do stvaranja unutarnjeg tržišta. Posebice je svojom Rezolucijom od 20. svibnja 1997. podupro ideju pretvaranja unutarnjeg tržišta u potpuno integrirano domaće tržište do 2002. U nekoliko rezolucija usvojenih 2006. (npr. od 12. veljače, 14. veljače, 16. svibnja i 6. srpnja) Europski parlament podržao je ideju unutarnjeg tržišta kao zajedničkog okvira i referentne točke mnogih politika EU-a.

Europski parlament imao je aktivnu ulogu u ponovnom pokretanju unutarnjeg tržišta. U svojoj [Rezoluciji od 20. svibnja 2010.](#) o realizaciji jedinstvenog tržišta za potrošače i građane, Europski parlament naglasio je da se trebaju poduzeti odgovarajuće mjere kako bi se potrošače bolje informiralo i kako bi se ojačao njihov položaj te položaj malih i srednjih poduzeća na jedinstvenom tržištu, ali i povećalo povjerenje građana. Europski parlament odgovorio je na Akt o jedinstvenom tržištu trima rezolucijama usvojenima 6. travnja 2011.: „[Upravljanje i partnerstvo na jedinstvenom tržištu](#)”, „[Jedinstveno tržište za Europljane](#)” i „[Jedinstveno tržište za poduzeća i rast](#)”.

[1]Studiju je naručio resrosni odjel Europskog parlamenta za gospodarsku i znanstvenu politiku te politiku kvalitete života u ime Odbora za unutarnje tržište i zaštitu potrošača (IMCO).

[Rezolucijom Europskog parlamenta od 20. travnja 2012.](#) o „konkurentnom jedinstvenom digitalnom tržištu # e-uprava kao prethodnik” istaknuta je potreba za jasnim i usklađenim zakonskim okvirom za obostrano prepoznavanje elektroničke provjere autentičnosti, identifikacije i potpisa, potrebnima kako bi se zajamčilo pružanje prekograničnih administrativnih usluga u cijelom EU-u. Nakon nje uslijedila je [Rezolucija od 22. svibnja 2012.](#) o pregledu unutarnjeg tržišta.

Parlament je 11. prosinca 2012. također donio dvije nezakonodavne rezolucije o unutarnjem tržištu, jednu o [uspostavi jedinstvenog digitalnog tržišta](#), a drugu o [strategiji za digitalnu slobodu u vanjskoj politici EU-a](#) u kojoj je izrazio izričitu potporu načelu mrežne neutralnosti. To znači da pružatelji internetskih usluga ne bi smjeli blokirati, diskriminirati, ograničavati ili umanjivati, uključujući cijenom, mogućnost bilo koje osobe da uslugu koristi za pristup, korištenje, slanje, primanje ili nuđenje nekog sadržaja, aplikacije ili usluge po vlastitom izboru, bez obzira na izvor ili cilj. U istoj je rezoluciji pozvao Komisiju i Vijeće na promicanje i očuvanje visokih standarda digitalne slobode u EU-u. Cilj rezolucija bio je razvoj politike i prakse u svrhu uspostave stvarnog jedinstvenog digitalnog tržišta u EU-u pomoću kojega bi se stalo na kraj različitim nizovima nacionalnih pravila u ključnim područjima uključujući PDV, poštanske usluge i prava intelektualnog vlasništva. Načela mrežne neutralnosti i otvorenog interneta te ukidanja troškova roaminga uvedena su kao dio zakonodavnog paketa kojim se utvrđuju mjere u vezi s europskim jedinstvenim tržištem elektroničkih komunikacija i za ostvarenje „Povezanoga kontinenta” ([COM\(2013\)0627](#)).

Europski parlament je [7. veljače 2013. usvojio Rezoluciju](#) s preporukama za Komisiju o upravljanju jedinstvenim tržištem, određujući tako ciklus upravljanja jedinstvenim tržištem kao poseban stup europskog semestra. Nadalje, Europski parlament je [25. veljače 2014. usvojio Rezoluciju](#) o upravljanju jedinstvenim tržištem u sklopu europskog semestra 2014., a [27. veljače 2014. Rezoluciju](#) o SOLVIT-u. Parlament je [12. travnja 2016. donio Rezoluciju](#) naslovljenu „Ususret boljem reguliranju jedinstvenog tržišta”, u kojoj se naglašava potreba za „ukidanjem nepotrebnih propisa, birokracije i negativnih učinaka uz istodobno postizanje ciljeva politike i stvaranje konkurentnog regulatornog okružja koje potiče zapošljavanje i poduzetništvo u Europi”. Parlament je zagovarao uspostavu jedinstvenog digitalnog pristupnika kako bi se olakšao internetski pristup informacijama, administrativnim postupcima te uslugama podrške koji su potrebni građanima i poduzećima ([Uredba \(EU\) 2018/1724](#))^[2].

Parlament je 9. travnja 2015. usvojio [Rezoluciju](#) u kojoj Komisiju poziva na stimuliranje rasta e-trgovine. Parlament je 19. siječnja 2016. donio rezoluciju o aktu „[Prema jedinstvenom digitalnom tržištu](#)”, uz brojne mjere kojima se nastoji izgraditi jedinstveno digitalno tržište u domenama kao što su [ekonomija suradnje](#)^[3], [internetske platforme](#)^[4], [umjetna inteligencija](#)^[5] itd.

[2]Uredba (EU) 2018/1724 Europskog parlamenta i Vijeća od 2. listopada 2018. o uspostavi jedinstvenog digitalnog pristupnika za pristup informacijama, postupcima, uslugama podrške i rješavanja problema te o izmjeni Uredbe (EU) br. 1024/2012 (SL L 295, 21.11.2018., str. 1.).

[3]Rezolucija Europskog parlamenta od 15. lipnja 2017. o Europskom programu za ekonomiju suradnje, usvojeni tekstovi, [P8_TA\(2017\)0271](#).

[4]Rezolucija Europskog parlamenta od 15. lipnja 2017. o internetskim platformama i jedinstvenom digitalnom tržištu, [P8_TA\(2017\)0272](#).

U studiji naslovljenoj „[Smanjenje troškova i prepreka za poduzeća na jedinstvenom tržištu](#)” (objavljena u veljači 2016.) istaknut je veliki potencijal koji jedinstveno digitalno tržište ima za smanjenje troškova i uklanjanje prepreka za građane i poduzeća u EU-u.

U drugoj studiji naslovljenoj „[Duži vijek trajanja proizvoda: prednosti za potrošače i poduzeća](#)” (objavljenoj u travnju 2016.) prikazano je na koje sve načine jedinstveno digitalno tržište može doprinijeti dodatnoj ekologizaciji gospodarstva EU-a. Parlament je [4. srpnja 2017. donio Rezoluciju](#) o istoj temi.

Prema drugoj studiji naslovljenoj „[Socijalna ekonomija](#)” objavljenoj u ožujku 2016., jedinstveno digitalno tržište moglo bi gospodarstvo EU-a učiniti više socijalnim. Razvoj e-upravljanja i povezanih servisa kao što je e-zdravlje jedini je način da se to postigne, što je i opisano u studiji naslovljenoj „[Sveprisutni razvoj jedinstvenog digitalnog tržišta](#)” (objavljenoj u listopadu 2013.).

Posljednja istraživanja upućuju na to da slobodno kretanje robe i usluga i zakonodavstvo u tom području godišnje stvaraju dobit od procijenjenih 985 milijardi EUR^[6].

Mariusz Maciejewski / Christina Ratcliff
05/2019

[5] Rezolucija Europskog parlamenta od 12. veljače 2019. o sveobuhvatnoj europskoj industrijskoj politici u području umjetne inteligencije i robotike, [P8_TA-PROV\(2019\)0081](#).

[6] Poutvaara P. et al., Contribution to Growth: Free Movement of Goods. Ostvarivanje ekonomske koristi za građane i poduzeća, (2019.), pripremili Resorni odjel A i Institut ifo na zahtjev odbora IMCO, [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/631048/IPOL_STU\(2019\)631063_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/631048/IPOL_STU(2019)631063_EN.pdf) i Pelkmans J. et al., Doprinos rastu: jedinstveno tržište usluga. Ostvarivanje ekonomske koristi za građane i poduzeća, (2019.), pripremili Resorni odjel A i Institut ifo na zahtjev odbora IMCO, [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/631054/IPOL_STU\(2019\)631054_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/631054/IPOL_STU(2019)631054_EN.pdf)

